БИР ҺЕКАЈӘ ҺАГГЫНДА

«Азәрбајчан» журналынын бу илки үчүнчү номрәсиндә даһи бәстәкарымыз Үзејир Һачыбәјовун «Гарабағын кечмиш күнләриндән» адлы һекајәси дәрч олунмушдур.

Әсәр мәндә һәдсиз мараг догурду, елә күман етдим ки, бу, бәстәкарын өтәри һәвәсиндән доган ади јазылардан биридир. Анчаг һекајәни охумаға башлајанда сәһв етдијими дәрһал дујдум.

Һәр шејдән әввәл, ширин вә дузлу дил аһәнрүба кими охучуну өзүнә чәкир. Һәјатын, халгын ичиндән чыхан бир сәнәткарын нә гәдәр чанлы, долгун бир дили вардыр! Санки һекајәни бизә мүдрик бир гоча данышыр. Һекајәнин ән јахшы чәһәтләриндән бири дә одур ки, реал һәјатын долгун бир парчасыны әкс етдирир. Һекајәдә сүн'илик, гондармачылыг јохдур, гәләмә алдыгы һәјатын ән инчә ногтәләринә дәриндән билән сәнәткарын тәбии, реал вә чанлы тәсвири вардыр. Асланбәј, оглу Худададбәј, онларын мә'нәви бошлугу, мә'насыз һәјаты, наданлығы, мәһдудлугу, һечлијә мәһарәтлә ифша олунмушдур. Сурәтләр дә чанлыдыр, һәтта кичик ловһәдә иштирак едән Сәлим адлы сурәт белә долгундур, јадда галандыр. Мүәллиф Сәлимин вә дикәр сурәтләрин портретини бир рәссам кими чәкмиш, охучуја бүтүн чанлылығы илә көстәрә билмишдир.

Һекајәдә колорит дә күчлүдүр. Бәј еви, аиләси, базар, тој, матәм, һәтта диалоглар вә кејимләр белә тәбии, инандырычы, реал верилмиш, Азәрбајчан халгына мәхсус чәһәтләр ән кичик деталларына гәдәр көстәрилмишдир. Һекајәнин тој һиссәси, финалы; баггал Кәлбәлаји Бинәтгулу илә әттар Мәшәди Јадикарын көрүшү дедикләримизә мисал ола биләр.

«Гарабағын кечмиш күнләриндән» һекајәси көстәрир ки, мүәллифин дүнјакөрүшү кениш олмуш, рус вә Азәрбајчан әдәбијјатыны мүкәммәл мәнимсәмишдир. Бу һекајәни јазаркән онун 21 јашы варды. Чаванлығына, тәчрүбәсизлијинә бахмајараг о, Ә. Һагвердијев, Н. Б. Вәзиров, Ч. Мәммәдгулузадә әсәрләринин руһу илә сәсләшә биләчәк мә'налы бир һекајә јаратмышдыр.

Алтмыш илә јахындыр ки, охучулар бу һекајәдән хәбәрсиз идиләр. Онун үзә чыхарылыб, кениш охучу күтләсинә чатдырылмасы севиндиричидир вә тәгдир олунмаға лајигдир.

Тофиг МАҺМУД.